

інтегративна якість особистості, яка виявляється у здатності до педагогічної діяльності у галузі екологічної освіти і виховання учнів, готовності виконувати професійні функції на основі гармонійного поєднання особистісних загальнокультурних якостей, базових професійних знань і вмінь, що забезпечують результативність процесу формування екологічної свідомості учнів молодших класів.

Список використаних джерел

1. Проект Концепції «Нова школа: простір освітніх можливостей». – К.: МОН України, 2016. – 40 с.
2. Заблоцька, О. С. Компетентнісний підхід як освітня інновація: порівняльний аналіз / О. С. Заблоцька // Вісник Житомирського державного університету. Серія: Педагогічні науки. – Випуск 40.– 2008. – С. 63–68.
3. Хуторской, А. В. Практикум по дидактике и методикам обучения./ А. В. Хуторской. – СПб.: Питер, 2004. – 541 с.
4. Леонтян, М. А. Поняття «компетенція» і «компетентність» у теорії освіти [Електронний ресурс]. – Випуск 176, том 188. – С. 74. Режим доступу: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/pedagogika/2012/188-176-16.pdf>

Крістіна Петрик

аспірантка кафедри професійної освіти,
трудового навчання та технологій
Бердянського державного педагогічного університету

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ФОРМ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ІНТЕРАКТИВНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ УЧНІВ

Динамічний темп розвитку всіх сфер суспільства, інтеграція до світового освітнього простору зумовлює істотну модернізацію змісту і структури вищої освіти, особливо педагогічної. Це зумовлюється тим, що сьогодення вимагає від педагога високого рівня компетенції, розвиненого інтелекту, комунікативних здібностей, здатності до інноваційного мислення, до постійної самоосвіти й самовдосконалення, до ефективної діяльності в нестандартних ситуаціях та спрямованості на творчу самореалізацію.

У Концепції Нової української школи наголошується, що саме освічені українці, всебічно розвинені, відповідальні громадяни і патріоти, здатні до ризику та інновацій, – ось хто поведе українську економіку вперед у XXI столітті [4, с. 11].

У зв'язку з цим перед вищою школою стоїть завдання створити умови для підготовки інноваційно орієнтованих фахівців, які були б здатні забезпечити у перспективі прискорений розвиток молодших школярів та

організувати їх інтерактивну навчальну взаємодію. Важливість і нагальна необхідність вирішення цих завдань примушує заклади вищої освіти активно шукати ефективні форми та способи підготовки сучасних фахівців.

В контексті цих змін в педагогічних закладах вищої освіти відбувається перехід від пасивних форм навчання до активних, за яких увага звертається на реалізацію особистісно-орієнтованого підходу до організації навчання, зростає зацікавленість інноваційними технологіями, зокрема інтерактивною навчальною взаємодією. Саме така взаємодія надає можливість підвищити пізнавальну активність, посилити діяльнісний та особистісно-орієнтований підходи у навчанні, а також сприяти професійній підготовці майбутніх учителів початкової школи. Інтерактивна навчальна взаємодія досить швидко була визнана майбутніми фахівцями та науковцями як дієвий засіб впровадження інноваційних освітніх технологій у навчально-виховний процес педагогічних закладів вищої освіти. Вона змінює звичні форми навчання на діалогові, ґрунтовані на взаємодії та взаєморозумінні. В світлі зазначеного, актуальності набуває проблема використання нових форм роботи зі студентами в процесі їх підготовки до організації інтерактивної навчальної взаємодії учнів, розв'язання якої неможливе без застосування у педагогічній практиці, крім існуючих форм навчання, сучасних інноваційних.

Метою статті є висвітлення інноваційних форм організації освітнього процесу під час підготовки майбутніх учителів початкової школи до впровадження інтерактивної навчальної взаємодії учнів.

Для сучасного етапу розвитку освіти в Україні характерні інтенсивні пошуки нового в теорії та практиці навчання. Триває процес апробації нових сучасних інноваційних форм, що активізують навчально-пізнавальну діяльність студентів. Так, під час підготовки майбутніх учителів початкової школи до організації інтерактивної навчальної взаємодії учнів нами використовувалися такі форми, як: інтерактивні лекції (лекції інноваційного характеру), семінари-практикуми, тренінги, баркемпи, вебінари, он-лайн чати, педагогічна практика, самостійна та науково-дослідна робота.

Розвиток лекційної форми від класичної інформаційної до лекції інноваційного характеру (лекція-діалог, лекція-дискусія, лекція-дебати, лекція-прес-конференція, проблемно-дослідна лекція, бінарна лекція тощо) відтворює реальні форми взаємодії викладача та студента, які обговорюють теоретичні питання. Науково-педагогічним працівникам відомо, що за своєю дидактичною сутністю інтерактивна лекція постає і як організаційна форма навчання – специфічний спосіб взаємодії викладача і студента, в межах якого реалізують різноманітний зміст і різні методи викладання, і як метод – викладання навчального матеріалу в систематичній та послідовній формі.

Вебінари та семінари-практикуми спрямовувались на розв'язання реальних завдань в актуальному професійному контексті та безпосередньо пов'язувались із ситуаціями їх майбутнього використання (засвоєння, усвідомлення, аналіз, оцінювання, зв'язок із власним професійним досвідом, виявлення недоліків навчальної діяльності, їх переосмислення та корекція або формування нового бачення, творча трансформація засвоєного матеріалу), а також забезпечували подальший розвиток професійної компетентності викладачів з організації інтерактивної навчальної взаємодії. Їх проведення

вимагає від викладача вільного володіння матеріалом, високого рівня комунікативної компетентності для того, щоб навчати студентів.

Проведення баркемпу (інтерактивної зустрічі людей) із запрошеними досвідчених працівників початкової освіти дозволяло сформулювати позитивне ставлення у майбутніх учителів початкової школи до організації інтерактивної навчальної взаємодії учнів та відобразити спрямованість особистості майбутнього фахівця на розв'язання проблем, пов'язаних із засвоєнням і реалізацією інтерактивної навчальної взаємодії у своїй педагогічній діяльності.

Впровадження навчальних занять у формі тренінгів мали на меті вивчення специфіки організації інтерактивної навчальної взаємодії та набуття студентами нового досвіду за рахунок обміну думками, отримання зворотного зв'язку. Проведення тренінгів на основі різноманітних інтерактивних вправ сприяло зростанню інтересу до організації інтерактивної навчальної взаємодії, стимулювало розвиток емпатії, здатності аналізувати власну поведінку для досягнення більш ефективних партнерських стосунків з учнями. Також, завдяки тренінгам у студентів формувалися уміння діяльності в нестандартних, непередбачуваних умовах, гнучка, здатна до змін професійна ідентичність, готовність до постійного розширення та перегляду особистісної та професійної моделі реальності.

Професійна діяльність майбутнього фахівця здійснюється в процесі постійного спілкування з іншими людьми. Для того, щоб правильно та аргументовано вести діалог необхідно враховувати особливості та закономірності, які лежать в основі комунікативного процесу. Спілкування в режимі «он-лайн» – скайп, чат, форум, мобільна телефонія дозволяє активізувати навчально-пізнавальну діяльність студентів, сприяє розвитку їх навчального діалогу та взаємодії, в них з'являється можливість для обговорення будь-якої теми, яка їх хвилює та цікавить. Учасники створюють соціальні зв'язки з колегами з різних міст, з якими вони спілкуються онлайн.

У системі фахової підготовки майбутніх учителів початкової школи до організації інтерактивної навчальної взаємодії учнів особливе місце займає педагогічна практика, основною метою якої є надбання ними початкового професійного досвіду самостійної трудової діяльності в оптимально наближених до роботи за фахом умовах, розвиток педагогічного мислення, професійно значущих якостей особистості, тобто набуття професійної компетентності. Педагогічна практика є активною формою та невід'ємною складовою професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи. Вона передбачає необхідність поєднання глибоких теоретичних знань з цілеспрямованою практичною підготовкою, систематичне спостереження й аналіз навчально-виховного процесу, вивчення досвіду роботи вчителя, планування власної навчально-виховної роботи, проведення й аналіз відкритих навчальних занять, виховних заходів.

У нашому дослідженні ми розглядаємо педагогічну практику як незамінний засіб активізації професійного саморозвитку майбутнього вчителя початкової школи, що передбачає його подальше самовдосконалення на основі вмілої організації інтерактивної навчальної взаємодії учнів та відіграє

системоутворюючу роль серед усіх форм навчальної роботи в умовах педагогічних закладах вищої освіти.

Цілісність навчально-виховного процесу в педагогічних закладах вищої освіти обумовлюється його науково-дослідною спрямованістю. Самостійна та науково-дослідна робота студентів педагогічних закладів вищої освіти є природнім продовженням і поглибленням навчального процесу шляхом вивчення певних конкретних тем і проблем, завдяки використанню системи методів педагогічних досліджень, що сприяє розвитку у студентів наукового педагогічного мислення, потреби в інтелектуальному становленні, саморозвитку та самовихованні.

Самостійна та науково-дослідна робота озброює майбутніх учителів початкової школи науковими методами пізнання, сприяє поглибленню і творчому засвоєнню ними навчального матеріалу, дає можливість залучити студентів до організації ними інтерактивної навчальної взаємодії учнів, вчить студентів методикам та засобам самостійного наукового дослідження, навичкам роботи в науковому колективі, забезпечує успішне вирішення актуальних наукових завдань системи освіти.

Отже, систематичне використання інноваційних форм у процесі підготовки майбутніх учителів початкової школи до організації інтерактивної навчальної взаємодії учнів дозволяє активізувати навчальний процес, зробити його більш цікавим та менш передбачуваним для учасників, які мають змогу відчувати себе в «контексті» спільної роботи, формують позитивну мотивацію, діють на становлення активної позиції у навчальній діяльності, сприяють розвитку особистісної рефлексії; відображає спрямованість особистості як викладача, так і студента на розв'язання проблем, пов'язаних із засвоєнням та відтворенням інтерактивної навчальної взаємодії у своїй педагогічній діяльності.

Список використаних джерел

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України: Історія. Теорія: підруч. [для студ., асп. та молод. викл. вузів] / Анатолій Миколайович Алексюк. – К. : Либідь, 1998. – 558 с.
2. Коваль Л. В. Інноваційний потенціал вищої педагогічної освіти : колективна монографія / Глузман Н. А., Марусинець М. М., Петухова Л. Є. / [за заг. ред. Коваль Л. В.]. – Донецьк: ЛАНДОН – XXI, 2012. – 503 с.
3. Лекції з педагогіки вищої школи : навч. посіб. / [за ред. В. І. Лозової]. – Х. : Освіта. Виховання. Спорт, 2006. – 496 с.
4. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / [за заг. ред. Бібік Н. М.]. – К. : ТОВ «Видавничий дім «Пляди», 2017. – 206 с.